

Opis źródła:

Wspomnienia z mojego życia autorstwa Wacława Lasockiego to dwutomowy pamiętnik, wydany w 1933 roku w Krakowie, który jest, właściwie rzecz ujmując, autobiografią, bowiem Lasocki swoją relację rozpoczyna od samego początku, od narodzin w 1837 roku, następnie opisuje swoje dzieciństwo oraz młodość na Wołyniu, później swoją działalność powstańczą, podróż na Syberię i pobyt na zesłaniu, zaś kończy na wyjeździe i powrocie do kraju w 1873 roku. Pamiętnik ten więc, na 857 stronach zawiera relację z 36 lat życia Wacława Lasockiego. Niżej przedstawiony tekst źródłowy jest fragmentem pamiętnika, w którym autor opisuje, co wpłynęło na kształtowanie się u niego patriotyzmu, jak odbywała się edukacja młodzieży, jak również porusza kwestię emigrantów, Polaków żyjących na zachodzie Europy, wspomina co robiono z listami od nich, a także uwypukla rolę miłości do ojczyzny i cierpienia za nią.

Miejsce i data wydania :

Kraków, tom I - 1933 r., tom II – 1934 r.

Miejsce przechowywania oryginału źródła:

Brak informacji o miejscu przechowywania oryginału. Dwa tomy „Wspomnień...” Wacława Lasockiego odnaleźć można w bibliotekach cyfrowych, m.in.:

<http://dlibra.umcs.lublin.pl/dlibra/publication/5413/edition/4538/content> - Tom 1

<http://dlibra.umcs.lublin.pl/dlibra/publication/4860/edition/4539/content> - Tom 2

Tekst źródła (fragment):

Te śpiewy, wierszyki, tudzież nauka popularna dziejów ojczystych zaczęły umysł mój rozwijać w kierunku nie tylko narodowym, ale i krańcowo patriotycznym, budząc miłość swojskiej przeszłości i głęboki żal do wrogów zewnętrznych i wewnętrznych, którzy ohydną terażniejszość ojczyźnie naszej zgotowali. Do rozwoju tego kierunku w wyższym jeszcze daleko stopniu przyczyniały się szczególne okoliczności rodzinne. Dwaj starsi bracia matki mojej, jak to już miałem sposobność nadmienić, byli na emigracji; rzadko więc bardzo, i w wielkiej tajemnicy, przesyłali nam wieści o sobie z Zachodu.

Listy takie były to relikwie, które wszakże obawiając się rewizji palić musiano, a cały szereg szeptów, odczytywań, powtarzań każdego wyrazu, wreszcie całopalenie przy drzwiach zamkniętych, wszystko to razem wzięte pozostawiało silne wrażenie w naszych umysłach młodocianych, rozpalając wyobraźnię, podnosząc serca do gorącego miłowania umęczonego kraju, a przejmując zgrozą i wstrętem do całego urzędowego otoczenia.

To też w rodzinach, gdzie się znajdują tradycje cierpienia i poświęceń dla sprawy narodowej, miłość ojczyzny i niechęć do wrogów rosną ciągle jak lawiny spadające ze szczytów i zmieniają się nieraz w jednostronną bezkrytyczną gotowość męczeństwa dla sprawy, czego w dziejach polskich rodzin liczne mieliśmy dowody. Wpływ ten niejednokrotnie odczuwałem na sobie. Treścią mego życia od dziecka stała się miłość nieszczęśliwej ojczyzny, gorąca chęć służenia jej i cierpienia za nią i dla niej.

Słowniczek pojęć:

Wielka Emigracja – ruch emigracyjny polskiej ludności w pierwszej połowie XIX wieku, szczególnie po powstaniu listopadowym.

Więcej: https://pl.wikipedia.org/wiki/Wielka_Emigracja

Martyrologia – cierpienie, męczeństwo narodu.

Powstanie listopadowe – zryw narodowowyzwoleńczy, który wybuchł 29 listopada 1830 roku.

Więcej: https://pl.wikipedia.org/wiki/Powstanie_listopadowe

Powstanie styczniowe – zryw narodowowyzwoleńczy, który wybuchł 22 stycznia 1863 roku.

Więcej: https://pl.wikipedia.org/wiki/Powstanie_styczniowe

Pytania do źródła

Pytania do uczniów szkoły podstawowej:

1. Jaką rolę w kształtowaniu postaw patriotycznych wśród młodzieży miało tzw. tajne nauczanie, które miało miejsce w czasach zaborów.
2. Z czego wynikała konieczność prowadzenia tajnego nauczania wśród dzieci i młodzieży?
3. Jaką rolę odgrywała cenzura korespondencji w Królestwie Polskim? Jaki był jej cel?

Pytania do uczniów szkoły średniej:

1. Co, w świetle tekstu źródłowego, kształtowało młode umysły przyszłych powstańców? Czy edukacja była jedynym czynnikiem je kształtującym?
2. Jaką rolę odgrywała Emigracja w walce o odzyskanie przez Polskę niepodległości? Co, w świetle tekstu źródłowego, robiono z listami wysyłanymi przez emigrantów? Dlaczego?
3. Czym było cierpienie za ojczyznę dla młodych? Jaki nurt filozoficzny, społeczny i literacki wywarł największy wpływ na kwestię cierpienia narodu i czynienia z niego hasła przewodniego? Wymień kilku przedstawicieli tego nurtu.

Wskazówki:

System edukacji w Królestwie Polskim nie kończył się jedynie na tym rosyjskim - zaborczym, ale istniało również nauczanie nieoficjalne, tajne, gdzie u młodzieży kształtowane były postawy patriotyczne poprzez zapoznawanie ich z zakazaną literaturą, czy przez nauczanie historii.

Emigrowano na Zachód z różnych powodów, często jednak miało to miejsce w związku z większym wachlarzem możliwości, jeśli chodzi o, np. nagłaśnianie sprawy polskiej na arenie międzynarodowej. Na emigracji znajdowali się najwięksi twórcy pierwszej połowy wieku XIX,

artyści, poeci, pisarze. Emigracja odegrała dużą rolę w kształtowaniu postaw patriotycznych co, między innymi, wpłynęło na wybuch powstania styczniowego.

Polska często zwana była „Chrystusem Narodów”, które to określenie pochodziło z utworów jednego z czołowych przedstawicieli pewnego nurtu literacko-filozoficznego. Nurt ten mówił o konieczności cierpienia, aby wreszcie można było wyzwolić ojczyznę spod obcej władzy.

Najważniejsze czasy:

22 stycznia 1863 – wybuch powstania styczniowego

2 września 1863 – rozpoczęcie przez Lasockiego podróży na Syberię

2 października 1865 – dotarcie Lasockiego na miejsce zesłania – do Usola

Literatura pomocnicza:

Kaczyńska E., Syberia, największe więzienie świata (1815 - 1914), Warszawa 1991.

Kieniewicz S., Powstanie styczniowe, Warszawa 2024.

Chwałba A., Historia Polski 1795 – 1918, Warszawa 2000.

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord: Łukasz Wołczyk